

Rembrandt, Huisje met houten omheining tussen bomen, 1648

Tallose malen trok Rembrandt (1606–1669) naar buiten om tekeningen te maken van het landschap. Op die manier bereidde hij zich onder meer voor op het maken van landschapsetsen, zonder dat zijn tekeningen als directe voorstudies waren bedoeld. Wanneer hij samen met zijn leerlingen buiten ging tekenen, keken deze natuurlijk bij hem de kunst af en was Rembrandts werk hun tot voorbeeld. De tekening die in 1981 werd verworven, *Huisje met houten omheining tussen bomen* (afb. 29),¹ ontleent haar belang vooral aan het feit dat Rembrandt haar bij uitzondering toch gebruikte als voorbeeld voor een ets, die 1648 is gedateerd (afb. 29a).² De voorstelling van dit landschap is dus de enige die zo direct in een ets is toegepast. In het Prentenkabinet is het geëtste landschap natuurlijk ook aanwezig en het getekende voorbeeld en de geëtste versie kunnen dus naast elkaar worden bewonderd. Door deze onderlinge relatie betekent deze aanwinst, als aanvulling op het kleine aantal getekende landschappen dat reeds aanwezig was, een belangrijke verrijking. Tussen de tekening naar de natuur en de ets zijn een aantal interessante verschillen. Rembrandt voegde aan de voorstelling van de ets enkele motieven toe, zoals een hooiberg, een duiventil, een koe op de dijk en een molen op de horizon, waarmee hij het Hollandse landschap sterker kon karakteriseren. Deze toevoegingen maken duidelijk dat het niet de bedoeling was het buiten getekende land-

schap zo getrouw mogelijk weer te geven, maar het ook meer betekenis te geven. Zo wijst de schedel van een beest op de voorgrond op de vergankelijkheid van de natuur, en het figuurtje op de dijk zou, volgens Bruyn, de reiziger voorstellen die naar het einde van zijn levensweg gaat.³ P.S.

Noten

¹ In 1981 aangekocht van de Kunsthandel Bob Light, Santa Barbara. Inv.nr. 1981: 1. Geschenk van de Vereniging Rembrandt, het Prins Bernhard Fonds en de Rijksmuseum-Stichting. Otto Benesch, *The Drawings of Rembrandt*, I–VI, Londen/New York 1983, nr. C 41. Peter Schatborn, *Tekeningen van Rembrandt, zijn onbekende leerlingen en navolgers, Catalogus van de Nederlandse tekeningen in het Rijksprentenkabinet, Rijksmuseum*, IV, 's-Gravenhage 1985, nr. 30.

² Adam Bartsch, *Toutes les Estampes qui forment l'œuvre de Rembrandt ...*, Wenen 1797, nr. 232.

³ Josua Bruyn, 'Towards a Scriptural Reading of Seventeenth-Century Dutch Landscape Painting', tent.cat. *Masters of 17th-Century Dutch Landscape Painting*, Amsterdam/Boston/Philadelphia 1987–1988, p. 98.

Afb. 29. Rembrandt, Huisje met houten omheining tussen bomen, 1648. Pen en penseel in bruin, penseel in wit en lichtpaars; onderaan een strookje toegevoegd, 171 x 255 mm.

Afb. 29a (onder). Rembrandt, Huisje met houten omheining tussen bomen, 1648. Ets en drogenaald, 130 x 158 mm. Rijksprentenkabinet, Amsterdam.

